

Hållbar utveckling ur ett socialt perspektiv

NKF:s sommarkonferens i Varberg 14–16 juni 2019

Varbergs Stadshotell slog upp sina portar för årets deltagare från Island, Norge, Finland, Sverige och Danmark med en representant från Bornholm – Grethe Viborg. Landet är ju inte längre medlemmar i NKF, men övriga medlemsländer ser gärna att danskorna återvänder till den nordiska kretsen.

Konferensen inleddes med skön sång av gosskören Boys Voice. En sextett, som gjort sig känd inte minst genom en nyligen inspelad skiva. Till sin hjälp hade de en riksspelman på fiol, en körledare tillika ackompanjator samt lilla Hanna, som sjöng in sommarkonferensen med Idas sommarvisa. Kören återkom med vacker sång mellan de olika inledande programinslagen.

Kommunalrådet i Varberg – Ann-Charlotte Stenkil – hälsade NKF:s konferens välkommen till Varberg och menade att hon gladdes åt att se så många kvinnor samlade. Hon beskrev stadens utveckling och expansion i ett bildspel, som utgick från stadens mest kända byggnad – kall-

Kommunalrådet i Varberg Ann-Charlotte Stenkil hälsade välkommen

badhuset. Runt själva tätorten finns levande landsbygd med goda kommunikationer. Regionen har ett väl utvecklat näringsliv och låg arbetslöshet. Klimatet är gynnsamt för nyföretagande och byggnadstakten av bostäder hög. Bland annat projekteras för en helt ny stadsdel – Västerport – dit den nuvarande hamnen ska lokaliseras och därigenom frigöra central mark för bland annat bostäder. För att utöka kapaciteten för järnvägen ska dubbelspår byggas i en tunnel under staden. Varberg har två år i rad, 2018 och 2019, utsetts till Årets Superkommun av tidningen Dagens Samhälle.

Hem och Samhälles förbundsordförande Siw Warholm välkomnade NKF:s konferensdeltagare till Sverige, årets värdland med ansvar för planering av föreläsningar och upplägg av aktiviteter vid detta 100-årsjubileum. Siw betonade att starka band håller oss samman. Det handlar om social utveckling, demokrati, frihet, fred och normer. Hon erinrade i sitt inledningstal om hur allt började, då för 100 år sedan.

– Det var en gång tre damer, som träffades i Kristiania, med en vision om att bilda ett Nordens Husmodersförbund. Den ena var danska från en husmodersförening i Köpenhamn. Den andra var

Hem och Samhälles förbundsordförare Siw Warholm berättade i sitt välkomsttal om hur NKF bildades för hundra år sedan.

Gosskören Boys Voice med körledare och riksspelman och Hanna som sjöng in konferensen med Idas sommarvisa.

svenska och hade bakom sig ett fjorton dagar gammalt beslut om att bilda Sveriges Husmodersföreningars Riksförbund. Den tredje var norska från en husmodersförening i landet. *Carla Meyer*, Danmark, *Agnes Palmstierna Ingelman*, Sverige och värdinnan själv *Marie Michelet*, Norge, var alla tre starka personligheter. De danska och svenska damerna var inbjudna till Kristiania, nuvarande Oslo, med anledning av Norges första landsmöte den 1 juli 1919. Så bildades Nordens Husmoders Förbund, NHF. För att få föreningen komplett ville man gärna få med även Finland och Island. Mycket förenade ju de nordiska länderna och långt tillbaka, under 1100-talet, hade alla i princip samma språk (Finland och Island undantagna). De nordiska folken hade verkligen mycket gemensamt – liknande rättsuppfattning, kulturutveckling och kyrkliga förhållanden. Den sociala utvecklingen löpte parallell. Alla hade demokrati, frihet och fred, vilket bland annat visat sig under krigsåren 1914–1918. Betydelsefull var också den skandinaviska myntunionen. Kvinnorna i NHF förstod varandra och hade samma utgångspunkter i livet – hemmet och familjen. Marie Michelet, Norge utsågs till NHF:s första ordförande och var som sådan verksam under åren 1920–1924 samt 1933–1937. Hon var också vice president i Världens Husmodersförbund.

Siw Warholm avslutade med att önska alla deltagare ett par givande och utvecklande dagar tillsammans. Hon gratulerade NKF till de 100 åren samt önskade förbundet en god framtida utveckling.

NKF:s ordförande Gudrun Pordardottir från Island menade att ett lyckat samarbete och gott partnerskap är viktigt för alla. Vi kvinnor i de nordiska länderna kan lära av varandra. Historien visar att satsningen på gemenskap lett oss rätt, men nu måste vi se framåt. Vi vill stärka vår position och därför bjuda in flera organisationer till vår gemenskap. Många starka kvinnor behöver bli fler, betonade

NKF:s ordförande Gudrun Pordardottir förklarade konferensen öppnad.

hon. Vad ska vi då göra? Det är viktigt att sprida kunskap om NKF. Förra året satsades på både hemsida och Facebooksida. Men det räcker inte, alla måste bidra och vara aktiva och därmed kunna se fram mot en god utveckling för de kommande 100 åren.

Gudrun förklarade 2019 års konferens öppnad.

Landshövding Lena Sommestad hälsade alla deltagare välkomna till konferens i den vackraste av inramningar – landskapet Halland. Social hållbarhet och tillhörighet är av vikt inte minst ur personligt perspektiv. Ser man till hemmen och husmödrarnas ställning i samhället i ett hundraårigt perspektiv har frågorna lyfts, men också glömts. Samverkan på olika områden är viktigare nu än någonsin.

Landshövding Lena Sommestad hälsade alla deltagare välkomna till Halland.

FN har antagit 17 globala utvecklingsmål, Agenda 2030, som syftar till att uppnå en socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbar värld till år 2030. Sveriges kommuner och regioner har en viktig roll i arbetet för att nå målen. De genomför politiken och förändrar samhället, är länken mellan medborgare och beslutsfattare och är de mest lämpade att förena de globala målen med verkligheten på lokal nivå.

Att ingå i ett sammanhang är en styrka. Under en tid växte folkrörelser, politiska förbund och fackföreningar. Sociala kvinnorörelser och föreningar bildades. Många med social välfärd inom hem och familj som syfte.

Att lära av historien för framtiden är viktigt. Hushållstjänster har av tradition varit oavlönade. Men kvinnorna har lyft hemarbetet till professionell nivå. Etik och ekonomi går hand i hand. Offentliga satsningar med fokus på kvinnor och barn är viktiga men även enskilda prestationer för en bättre ställning och ett gott liv. Resan har varit lång. Bland annat med att fördela hemarbetet rättvist. Lika villkor för kvinnor har dröjt och vi är inte framme än. Av tradition har männens sfärer varit beslutande och kvinnans ställning underordnad.

Kvinnor jobbar oftare deltid och tar ut föräldraledighet. 100 års historia för rättvisa har gett utdelning i att dela ansvaret för hem och försörjning. Får vi någonsin total rättvisa? Är vi vid målet om 100 år - 2119? Inget kommer av sig självt. Vi måste fortsätta engagera oss. Kvinnliga perspektiv behövs i politiken

Kerstin Engele, ordförande i Svenska Fistulastiftelsen beskrev hur unga kvinnor med fistulaskador kan få hjälp, genom makarna Hamlins operationsmetod, vid Fistulasjukhuset i Addis Abeba, Etiopien. Kerstin inledde sitt anförande med att deklarerat att det är en stor ära för Fistulastiftelsen att delta i NKF:s konferens och hon framförde sina gratulationer till 100-årsringen. →

Kerstin Engele, ordförande i Svenska Fistulastiftelsen.

Hem och Samhälle är Fistulastiftelsens största sponsor, som ställer upp med pengar, engagemang och administrativt stöd. – Vi är naturligtvis mycket glada och tacksamma för all hjälp, betonade Kerstin. Hon visade en kortfilm, som beskriver vandan och värken hos de utsatta kvinnorna samt vilken hjälp de kan få vid ett Fistulasjukhus. De flesta medlemmar i Hem och Samhälle har på olika vis stöttat och skänkt pengar. Den egna tidskriften har haft flera artiklar och referat om makarna Hamlins insatser, från starten för 60 år sedan och fram till våra dagar.

Doktor Catherine Hamlin var efter makens död fullt verksam i flera år. Nu vid 94 års ålder opererar hon inte längre, men sjukhuset lever vidare och under åren har fler kliniker öppnats. Aldrig hade de två australiensiska läkarna avsett att bli kvar så länge, men de stora skadorna och behoven av kirurgisk hjälp gjorde att de inte kunde lämna landet. De unga kvinnor som inte dog av sina skador önskade många gånger att de hade gjort det. Så fasansfullt var livet att som alltför ung och outvecklad giftas bort och bli gravid. Förlossningarna, som kunde pågå i flera dagar, var tortyrliknande och barnen ofta döda vid födseln. Skadorna, som uppstår, innebär ofta inkontinens och smärtor. Livet efteråt blir isolerat och skamfyllt eftersom läckage och lukt gör att de förskjuts ur bygemenskapen och får leva isolerade och av allmosor.

Barnäktenskap är förbjudna i Etiopien,

men är ändå relativt vanliga.

Makarna Hamlin har gjort en fantastisk insats. Arbetet går vidare, nu i etiopiska statens regi. Men skolorna för barnmorskor och sjukhusen drivs i Catherine och Reginald Hamlins anda. Man har också rest en staty över de två utanför huvudsjukhuset i Addis Abeba.

Birgitta Notlöf, verksamhetschef vid designcentret Livstycket i Tensta möter dagligen kvinnor som bär hela världen inom sig. De alster man tillsammans skapar speglar livserfarenheter och minnen. Mönstren berättar om uppväxt, familj, yrke, land och tradition. På Livstycket lär man sig för livet genom att föra in sina minnen i skapandet och i lärandet av svenska språket.

Birgitta höll loppmarknad och sålde sin bil för att få ihop grundplåten till Livstycket. Man får kämpa för det man tror på. Birgitta är varm, rak, modig och med livsstyrka. Det behövs mycket av den varan för att driva ett projekt som detta.

Alla dessa kvinnor från världens alla hörn har mycket gemensamt, men också mycket som skiljer dem åt i språk, religion, traditioner m.m. Kvinnor från Somalia är ofta analfabeter. Flera av dem hade gått i årtal på SFI, men inte lärt sig vare sig skriva eller läsa på svenska. Livstyckets metoder når framgång. Här får man använda alla sina sinnen för att ta in språket.

De tyger som designas berättar kvin-

Birgitta Notlöf, verksamhetschef vid designcentret Livstycket.

nornas egna historier. Om byn där man bodde, djuren man höll, maten man lagade, grödan på fälten men också om nya intryck och platser. Ett mönster har byggnader från Stockholm. Många bor i förorten och hade aldrig sett stan på nära håll. En grupp kvinnor reste in till Stockholm för att titta och upptäcka. De ritade av och mindes samt satte intrycken i ett sammanhang.

På Livstycket hjälps alla åt. Alla kan något – stryka, brodera, baka eller koka kaffe. Kan man något blir man modig och en bättre mamma.

Julia Brink, organisationsutvecklare vid Föreningen Norden, visade på att kvinnorna hade en viktig roll redan i Skandinavismens strävan att föra de nordiska

Julia Brink tror att Föreningen Norden och NKF kan finna bra former för ett fortsatt gott samarbete.

länderna närmare varandra. Med tiden kom också kvinnor att få ledande poster i Föreningen Norden även om det dröjde till 2007 innan förening-en fick sin första kvinnliga ordförande – Kristina Persson.

Föreningen Norden finns i alla de nordiska länderna och är under bildande på Grönland. Man organiserar både privatpersoner och juridiska personer och enskilda enheter som skolor och bibliotek. Samarbetet ökar på områden som fred, forskning, försvar, hållbarhet, kultur, skatter och säkerhet, samt EU-samarordning. Det fortskrider på andra områden som till exempel arbetsmarknad, ekonomisk politik, infrastruktur, innovations- och näringspolitik, pedagogik.

I vissa frågor är oenigheten större än enigheten, som flyktingproblematiken. Mycket talar ändå för att samarbetet mellan länderna kommer stärkas ytterligare och förhoppningsvis öka. En uppgift är att hjälpa dem som vill samarbeta genom att upprätta kanaler för kontakter samt sprida kunskap. Vi kan också bistå med att förmedla information, hålla register, ge service och administrativ support.

Föreningen Nordens ledord är tillit, frihet under ansvar, öppenhet och inkludering, tolerans, jämställdhet och demokrati. Föreningens ändamål är att främja och stärka det nordiska samarbetet inom Norden och i Nordens omvärld. Tidningen Event ges ut 4 gånger per år. På nationaldagen den 6 juni mottog Föreningen Norden en fana av kungen på Skansen i Stockholm.

Sist ut i talarstolen var Örjan Brinkman, ordförande i BEUC, akronym för Bureau Européen des Unions de Consommateurs. BEUC är EU:s paraplyorganisation för 45 oberoende konsumentorganisationer från 32 europeiska länder.

Örjan var tidigare ordförande i Sveriges Konsumenter. Den nordiska arenan ligger honom varmt om hjärtat. Men nu är det hela EU som gäller. Det är ett stort ansvar. Engagemanget för en fråga brukar stärkas när man får barn. Örjan ser sig som pappa till Europas alla kon-

Örjan Brinkman, ordförande i BEUC.

sumenter. En bra pappa bekymrar sig. Försiktighetsprincipen ska gälla. Man tar inga risker med sina barn. Och barnaskaran är stor, närmare bestämt 800 miljoner individer.

Hållbar utveckling

BEUC:s företrädare ett gemensamt konsumentintresse. Huvudsaklig uppgift är att företräda medlemsorganisationerna och att bevaka europeiska konsumenters intressen genom att utforska och bevaka EU-beslut och utvecklingsförslag inom områdena: konsumenträtt, digitala rättigheter, vård- och säkerhets-, hållbarhets- och handelspolicy för energi, finansiell rådgivning och livsmedel. BEUC står på konsumenternas sida och har 40 specialister, som ansvarar för olika områden. Det är särskilt viktigt att bevaka konsumenträttigheter och säkra områden som till exempel tandvård, hälsofrågor, livsmedel, ekonomi, medicin och energi.

Trygghets- och säkerhetssystem fungerar olika i världen liksom hanteringen av livsmedel. Därför är det viktigt med tydliga regelverk inom EU.

Mobiltelefoner och appar kontrollerar oss hela tiden. Mobilen behöver inte ens vara påslagen. Vi bevakas vart vi än går. Vissa appar skickar info till en central i USA där uppgifterna lagras. Unga människor är inte så oroad av detta fenomen. Då måste ”pappa” träda in. Bara för att man inte förstår eller vet bättre ska det inte vara fritt fram. Vuxna, och sär-

skilt lite äldre personer, är noga med sin integritet och vill inte ha alla sina val och handlingar registrerade. Om kylskåpet hemma börjar bevaka Dig, så kastar Du förmodligen ut det.

Knackar BEUC på porten, så öppnas den. Här visas vilken nytta EU gör. ”Ryck i tofsen” så vandrar frågan upp till högsta ledningen, som tar tag i den. EU är ingen trivselklubb, utan står för gemensam lagstiftning. Det ska vara lätt att göra rätt och struntprodukter ska inte finnas på marknaden. De ska bort. Vi vill alla ha ett mer hållbart samhälle. Idag finns fabriker, som installerar ett chip i sina produkter. Detta ser till att varan slutar fungera efter en viss tid. Den ska helt enkelt inte hålla. Skrämmande.

Men Örjan menar att det finns hopp och hänvisar till GRETA-effekten. Unga som protesterar när de tycker att något är på tok.

Island värd för sommarkonferensen 2020

12–13 juni nästa år hålls NKF:s konferens i Reykjavik. Alla önskas varmt välkomna.

Välkomna till Island 2020 hälsade Vilborg Eiríksdóttir.

NKFs SOMMARKONFERENS

Lördagsutflykter

Utflyktsdagen inleddes med ett besök vid Åstad vingård och en rundvandring bland vinrankorna och i anläggningen för vinifiering och lagring. Här intogs även lunch i restaurang Logen.

Nästa utflyktsmål var Öströö får-farm där sällskapet for i skrinor efter traktor över ängar och i bokskogar. Här finns både nötkreatur och gotlandsfår samt vallhunden – bondens trogne assistent. Besöket avslutades med besök i gårdsbutiken samt kaffe och kanelbullar i den lummiga parken.

Festmiddag med mingel

I Spegelsalen på Varbergs Stadshotell hölls festmiddag med underhållning och flera hyllningstal. Vårdföreningen Hem och Samhälle avtackades med gåvor från besökande NKF-medlemmar. Stämningen var hög, maten och dryckerna välsmakande och alla hoppades att ses om inte förr så till nästa års konferens på Island.

Utflykt till Åstad Vingård.

Lunch på restaurang Logen vid Åsta Vingård.

Lammsafari på Öströö får-farm.

Festdeltagarna samlade i spegelsalen.